

Кибертормоза – тихия тормоз

Как да разпознаваме поведението на жертва на кибертормоз и да предотвратим последствията?

Обзор на урока

Учениците ще научат, че те самите, а и много възрастни хора често не знаят за вредата, която могат да причинят по Интернет с публикувана снимка или видео монтаж, или за усещанията и чувствата на засегнатите, до които довеждат вредни или заплашителни съобщения. Често за тях това е просто забавно - да отмъстят на учители, например, поради лоши оценки, или са се ядосали на съученик, или някой е по-тих и кротък, защо да не си направим шега с него и да видим как ще реагира.

Основна информация за кибертормоза

Към кибертормоза (тук терминът се използва като синоним на кибербулинг - малтретиране в киберпространството, електронен тормоз и т.н.) се отнася съзнателната обида, заплашване, или тормоз чрез други съвременни средства за комуникация, обикновено за по-дълъг период от време. Кибертормоз се извършва или в Интернет (например чрез електронна поща, незабавни съобщения, като ICQ, в социалните мрежи, чрез клипове в различни портали) или по телефона (например чрез SMS или досадни обаждания). Често виновника действа анонимно – напр. човекът "Bully", така че жертвата не знае от кого произхождат атаките. Точно при кибертормоза между деца и младежи, жертвите и извършителите се познават помежду си най-вече в "реалния" свят. Жертвите почти винаги имат представа кой би могъл да стои зад атаките. Кибертормоз се извършва обикновено от хора от собствената им среда - училището, квартала, селото или етническата общност. Случаи, в които са ангажирани чужди, външни хора, не са широко разпространени.

Основните разлики с "обикновен" - лице в лице тормоз:

- Кибертормозът е намеса в личния живот, който се провежда през цялото денонощие и не спира пред собствения ни праг (освен ако не се използват така наречените нови медии).
- Едва ли може да се проследи обхватът на разпространение поради многото възможности и скоростта на новите медии.
- Извършителите, така наречените "кибербулис" могат да действат без да бъдат разкрити и с тази анонимност си осигуряват голяма сигурност. Често показаната самоличност силно се отклонява от реалността.
- Възрастта, както и личното появяване не са налични критерии при кибертормоза. Той може да се осъществява както между колеги (съученици), така и между различни възрастови групи (ученик - учител).
- Налице е възможността за неволно извършен кибертормоз, или нанесени по друг начин всякакви непредвидени последствия от несъзнателно поведение, което може да доведе до вредни реакции при отделния потърпевш. Тези реакции не се виждат обикновено от извършителя и не е ясно каква е тяхната степен.

Причини и мотиви за проява на кибертормоз

Причините и мотивите за кибертормоз могат да бъдат най-разнообразни. Често те се разглеждат в контекста на по-дълга история или са израз на нарушена комуникация и липса на съпричастност.

- Отхвърляне (изход за насъбрана агресия) Необходимост от признаване (например чрез определена репутация като "готин", за да спечели);
- Демонстрация на власт (да се покаже, кой е „босът“);
- Страх (страх от провал или да не стане сам жертва на тормоз);
- Скука (незапълнени възможности за свободното време);
- Засилване на чувството за общност (случва се често в групи под мотото: „Заедно сме по-силни“);
- Межкултурни конфликти;
- Конфликти в класната общност („Зубрачите“ не са пощадени дори и извън класната стая);
- Приятелствата се променят (понякога най-добри приятели стават съперници);
- Класните общности се променят (нови съученици, нов клас);
- Нежелано публикуване на лична информация (Децата и младежите често не знаят за последиците от техните действия. Някои от тях публикуват лични данни или интимни снимки / клипове на други хора, които е по-добре да останат скрити в чекмеджето, без да имат злонамерени скрити мотиви за това).

Необходимо време

Един учебен час

Учебни цели

- Учениците са наясно с темата за кибертормоза.
- Учениците придобиват разбиране за понятието кибертормоз.
- Позовават се на реалната, респ. на тяхната собствена жизнена среда.
- Учениците се учат да познават различните страни на кибертормоза.
- Учениците разработват правила за поведение за потърпевшите, техните съученици, учители, родители.
- Учениците вникват в същината на причините за тормоза.

Планиране на учебната единица

Учебна единица 1 (40 мин.)

Тема/ Учебна фаза	Времеви обхват	Цели	Основно съдържание (Какво?)	Методи/ Социални форми	Медии/ Материали
Въведение	20 мин.	Въвеждане в темата: Събуждане на интерес /за придобиване на знания Изучаване на различни перспективи/ роли (жертва,извършител)	Гледане на филма: „Нека се борим заедно “ от Klicksafe с последваща дискусия: Гледане на видеофилма заедно с учениците и прекъсване на 5:05 мин. Запитване към учениците какъв е края на филма според тях. След това филма се гледа до края без никакъв коментар от учителя. След края на филма: дискусия и рефлексия на случилото се.	Учебен разговор/ Дискусия	Компютър/ мултимедия, видеоклип, интернет връзка
Обяснение на понятието кибертормоз	10 мин.	Съвместно изработване на определение на понятието	Обясняване на понятието с помощта на мисловна карта записване на смислени термини/ твърдения от отговорите на учениците.	Учебен разговор, Брейнсторминг	Дъска флипчарт
Разлика между тормоз и кибертормоз	10 мин.	Осведомяване за новия тип тормоз и неговите дълбоки измерения	Обясняване на разликите, както и приликите между "обикновен" тормоз и кибертормоз	Учебен разговор	Дъска флипчарт

Дидактико-методически коментар

За тези часове е възможно създаване на ред за сядане във формата на кръг от столове. Така учениците ще знаят, че, “днешната” тема не принадлежи към ежедневните часове и съдържа особена стойност. Обръща се внимание на факта обаче, че в стаята трябва да има възможност да се поставят в кръг 6 маси за кратка групово работна. Урокът се основава по-специално на ориентирана към действие работна на учениците. Учениците не получават образователно съдържание от учителя, а се насърчават активно самите те да създават събития. По време на обучението те могат винаги да включат своя опит, мисли и възгледи. В допълнение, кооперативните форми на работа и повтарящи се дискусийни елементи в обучението дават възможност за придобиване на социални умения като работа в екип, компетентност за решаване на конфликти и съпричастност.

1. Въведение

Гледане на видеоклипа „Нека се борим заедно“ на (www.klicksafe.de) с учениците. Стопира се клипа на 5:05 мин. и учениците дават предположения за края на филма. Възможно е учениците да дадат следните отговори: Самоубива се;. Майката го открива на време; Майката информира полицията, респ. получава помощ и го спасява. и.т.н.

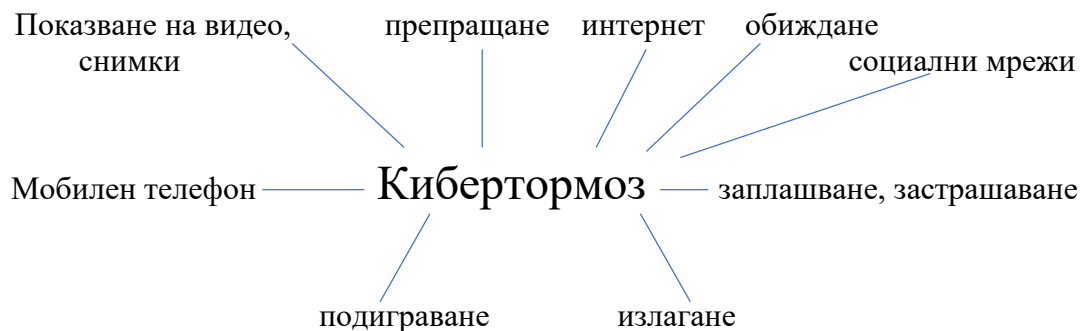
Важно: Събират се отговорите и се оставят без коментар от страна на учителя.

Пуска се клипа да продължи и се дават няколко секунди на учениците, да осмислят видяното. Обсъждат се в пленум следните въпроси:

- Как в крайна сметка се разреши ситуацията?
- Как се стигна до кибертормоз?
- Какви са предпоставките? Какви методи използваха извършителите?
- Как се чувстваха?
- Как реагира жертвата?
- Какви чувства се забелязват?
- Имаше ли ученици, които не взеха участие (т.нар. наблюдатели)? Ако да, опишете, моля, как биха могли да се чувстват те?

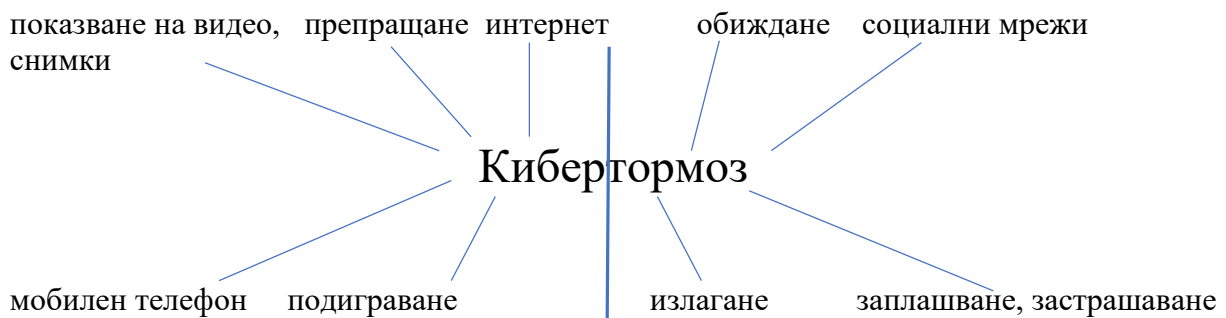
2. Дефиниране на понятията

Съвместно с учениците, се изпълва с живот понятието „Кибертормоз“. За тази цел се изписва понятието в средата на дъската и се избират най-силните изявления на учениците като мисловна карта около понятието. Какво разбирате под понятието „Кибертормоз“? Какво означава кибертормоз?

3. Разлика тормоз – кибертормоз

Спуска се накрая ясна линия през думата Кибертормоз, така че да се раздели на „ТОРМОЗ“ и „КИБЕРТОРМОЗ“. Обясняват се разликите. Назоват се и общите черти.

Изготвили:

1. Елена Михайлова Михайлова – учител по обществени науки и гражданско образование.
2. Снежана Иванова Георгиев – учител по история и цивилизация и география и икономика.
3. Любка Петкова Калайджиева - учител по история и цивилизация и география и икономика.
4. Калина Илиева Терзиева – ръководител на направление ИКТ

Професионална гимназия по туризъм „Проф. д-р Асен Златаров“ - Кърджали